

1. Obiekt 15311

KOŚCIÓŁ PAR.P.W. ŚW. TRÓJCY

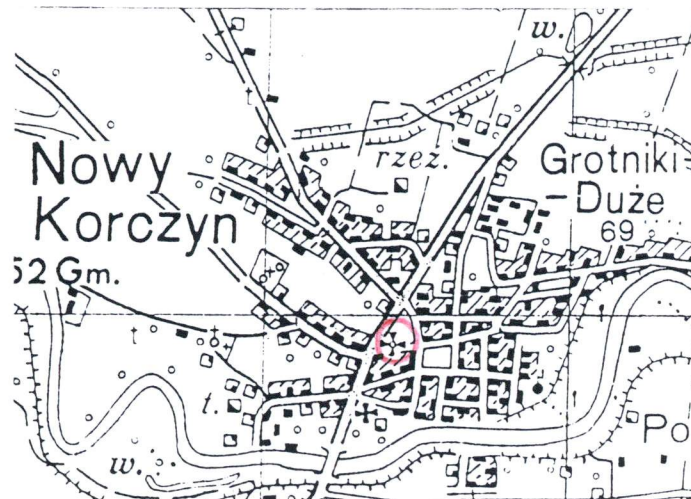
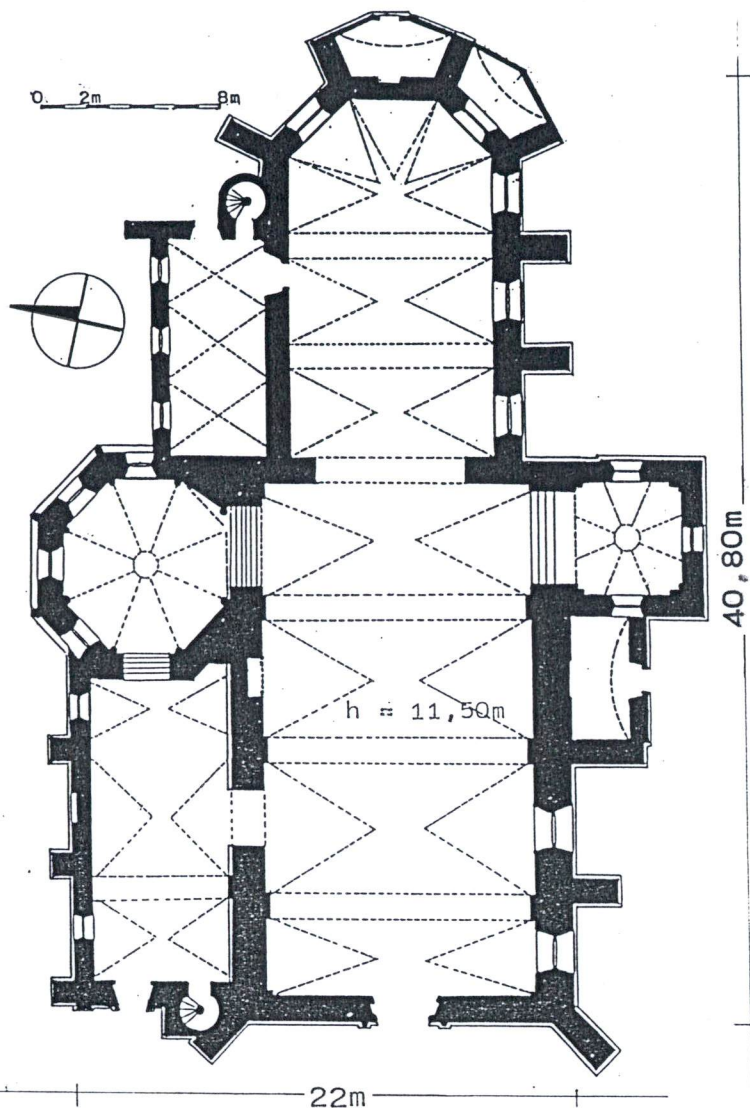
2. Czas powstania
1585 - 1634

3. Miejscowość

N O W Y K O R C Z Y N

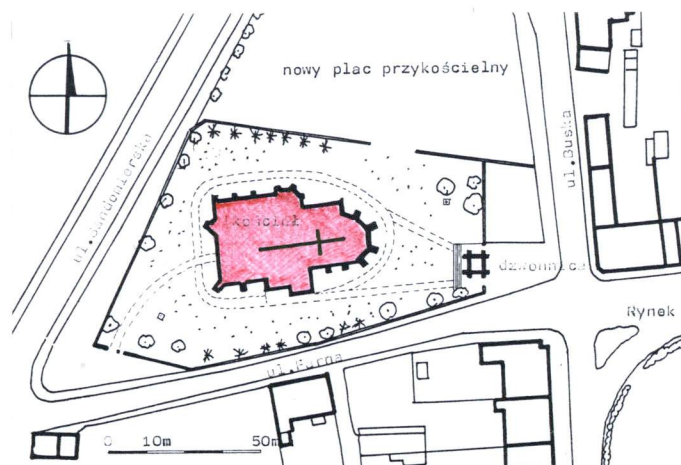
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Rzut kościoła.

Orientacja skala 1:25 000

Plan sytuacyjny.

4. Adres 28-136 Nowy Korczyn

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo kieleckie

gmina Nowy Korczyn

6. Poprzednie nazwy miejscowości

pow. BUSKO

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo kieleckie

powiat Busko

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat.w Nowym Kor-
czyń, 28-136 Nowy Korczyn,
ul. Franciszkańska 1.

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr 106 data 19.02.1966 r.

301 4.12.1956

A-4811-3 z 18.08.2013

Pierwszy kościół par. wzmiankowany w 1326 r.; ok. 1470 r. wspomniany przez Długosza - drewniany.

Budowę obecnego zaczęto w 1585 /data na szkarpie prezbiterium/. choć wg źródeł i tablicy erekcyjnej dopiero w 1608 r. ks. Żerkowicz położył fundament pod nowy kościół. W tymże 1585 r. osiedlili się przy nim Jezuici, którzy mieli w mieście - szkołę.

Budowa kościoła trwała lat kilkadziesiąt - do 1634 r. /data na portalu głównym/. W pierwszej fazie wzniesiono prezbiterium, nawę i piętrową zakrystię z klatką schodową. Przy nawie od pd. stanęła kaplica Pana Jezusa fundowana przez W. Zukowskiego i kostnica przy niej. Nawę oświetlały okna po obu stronach ścian bocznych, elewację pn. zdobił taki sam fryz sgraffitowy jak od pd.

W 1650 r. kościół konsekrowano. W 2 poł. XVII w. dobudowano kaplicę M.B. Różańcowej a jeszcze później kaplicę św. Jana Kantego z przedsionkiem.

W 1692 r. podjęto próbę odebrania szkoły Jezuitą /działała ona jeszcze w latach 1693-1699/.

W 1781 r. piorun uszkodził dach na kościele, w 1784 r. wzmocniono go ankrami. W 1785 r. odnowiono tynki zewnętrzne i wewnętrzne.

Ok. 1912 r. miała miejsce restauracja kościoła /wcześniej skasowano boczny chór muzyczny w nawie/.

Styl - kościół gotycko-renesansowy z barokowymi kaplicami.

Sytuacja - kościół par., orientowany, położony na terenie równinnym, na pn.-zach. od rynku dawnego miasta Nowego Korczyna, na ogrodzonym placu, w kwartale między ulicami: Sandomierską, Farną i Buską. Wokół niego opaska z płyt cementowych i także ścieżki komunikacyjne.

Materiał i konstrukcja - murowany z cegły i z kamienia, wewnątrz cały a na zewnątrz prawie cały otynkowany. Oszkarpowany. Pod prezbiterium i dwoma kaplicami - krypty. Sklepienia kolebkowe z lunetami przeważnie na gurtach: nad prezbiterium, nawą, zakrystią, skarbczykiem na jej piętrze i nad kaplicą św. Jana Kantego /z przedsionkiem/. Kolebki o obniżonej strzałce łuku: nad dwoma ogrojcami i nad kostnicą. Nad dwoma kaplicami kopuły: nad kaplicą M.B. Różańcowej - ośmiodzielną, nad Pana Jezusa - także z ośmiobocznym bębniem na żagielkach. Więźba drewniana płatwiowo-kleszczowo-słupowa. Pokrycie z blachy miedzianej. Okna przeważnie metalowe pojedyncze wielokwaterowe. Drzwi zewnętrzne wszystkie żelazne, dwu- i jednoskrzydłowe; wewnętrzne drewniane przeważnie płycinowe. Posadzka kamienna w nawie i w kaplicy św. Jana Kantego /z przedsionkiem/; ceramiczna w pozostałych dwóch kaplicach; w prezbiterium i w zakrystii; ceglana w skarbczyku; lastriko w kostnicy; wylewka cementowa w obu ogrojcach. Schodki do kaplic kamienne, także kręcone w dwóch klatkach schodowych. Chór muzyczny drewniany. Dekoracja sztukatorska w nawie, prezbiterium, kaplicach i w zakrystii. Na elewacjach liczne kamienne elementy opracowane rzeźbiarsko. Wewnątrz dwa portale: marmurowy między prezbiterium a zakrystią i piaskowcowy na ścianie pn. kostnicy /z zamurowanym przejściem/.

Rzut - z prezbiterium wydłużonym prostokątnym, trójprzęsłowym, zamkniętym trójbocznie. Do niego od zach. przylega także prostokątna, nieco szersza nawa o czterech przęsłach. Przy prezbiterium od pn. prostokątna zakrystia z takimż skarbczykiem na piętrze; w narożu - między nimi - klatka schodowa z wnętrzem na planie koła. Po obu stronach nawy - dwie kaplice naprzeciw siebie: od pn. - M.B. Różańcowej na planie ośmioboku a od pd. - Pana Jezusa - na planie kwadratu. Ponadto wzdłuż ściany pn. nawy prostokątna przybudówka, w której dwuprzęsłowa kaplica św. Jana Kantego z jednoprzęsłowym przedsionkiem od zach. /z przyległą klatką schodową, też kolistą/. Od pd. przy nawie obok kaplicy Pana Jezusa też prostokątna mała kostnica.

Bryła - oszkarpowana. Główny korpus zestawiony z prostopadłościenną nawą, do której przylega także węższe prezbiterium równej wysokości, zamknięte trójbocznie. Nad nawą dach dwuspadowy, także niższy osobny nad prezbiterium /nad jego trójbocznym zamknięciem przechodzący w trójpołaciowy/. Po obu stronach nawy kaplice pod ośmiodzielnymi kopułami o sylwecie półelipsoidalnej z ośmiobocznymi latarniami. Kaplica M.B. wysunięta na zewnątrz czterema ściankami z ośmiobocznego obrysu. Kaplica Pana Jezusa pn. dołem prostopadłościenna a górą ośmioboczna. Pozostałe trzy przybudówki /zakrystia ze skarbczykiem, kaplica Jana Kantego z przedsionkiem i kostnica/ prostopadłościenne pod dachami pulpitowymi. Dwie klatki schodowe wysunięte małymi występami, nakryte daszkami /z części kopułek/. Między szkarpami prezbiterium od pd. i wsch. - dwa ogrojce, pod dachami dwupołaciowymi. c.d. wkładka nr 1.

<p>14. Kubatura</p> <p>1 300 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 426 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>1965 r. - remont elewacji zach. w oparciu o dokumentację J. Jamroza, konserwacja kamieniarki; prace związane z odwodnieniem. Odkryto fryz sgraffitowy.</p> <p>1968 r. - otynkowano kaplicę M.B. Różańcowej, opracowano projekty ogrzewania i instalacji elektrycznej.</p> <p>1969 r. - kontynuacja prac tynkarskich.</p> <p>1970 r. - tynkowanie elewacji wraz z konserwacją i rekonstrukcją fryzu sgraffitowego; zabezpieczenie konstrukcji kaplicy Pana Jezusa.</p> <p>1976 r. - L. Zębala opracował "Orzeczenie techniczne o stanie więźby dachowej..."; M. Żubrowski - "Projekt kraty do kościoła...".</p> <p>1977 r. - prace przy wzmocnieniu konstrukcji więźby dachowej; impregnacja drewna.</p> <p>1982 r. - pokrycie dachów blachą miedzianą w miejsce dachówki.</p> <p>1993 r. - prace elewacyjne przy kościele; naprawa tynków, oczyszczenie elementów kamiennych.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Fundamenty - stan dobry.</p> <p>Ściany zewnętrzne - brak widocznych spękań, tynki ze śladami zużycia głównie od strony pn.; w przyziemiu - przy rurach spustowych - cokoły kamienne zawilgocone, pokryte glonami; bardzo zniszczone tynki wewnętrzne w ogrojcach; "kamieniarka" stanowiąca dekorację architektoniczną ogrojców wymaga konserwacji - widoczne liczne ubytki kamienia.</p> <p>Tynki wewnętrzne - zużyte szczególnie w kaplicach M.B. Różańcowej i Pana Jezusa, wykwit soli w kostnicy na portalu z piaskowca /brak wentylacji !/, dekoracja sztukatorska kaplic wymaga konserwacji.</p> <p>Sklepienia - stan dobry, brak spękań.</p> <p>Konstrukcja dachowa w stanie dobrym, drewno suche, pokrycie dachów szczelne.</p> <p>Wyposażenie - wymaga kompleksowej konserwacji.</p> <p>Instalacje - stan dobry.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, AV Cap.7
1596 r., AV 56, 1783 r.; Archiwum Diecezjalne w Kiel-
cach, Akta konsystorskie parafii Nowy Korczyn 1800-
1828, sygn. PN - 8/1, Akta konsystorskie ... , 1834 -
1849, sygn. PN - 8/2, Akta parafii Nowy Korczyn,
sygn. IIPN - VI/10; Archiwum Państwowe w Kielcach,
Akta Dyrekcji Ubezpieczeń, vol. 1379.

22. Bibliografia

J. Wiśniewski, Historyczny opis kościołów, miast, zabyt-
ków i pamiątek w Pinczowskim, Stopnieckim i Wiślic-
kiem, Marjówka 1927, s. 123 i n,

Katalog zabytków sztuki w Polsce, T. III. Województwo
kieleckie, z. 1. Powiat buski, opr. K. Kutrzebianka,
Warszawa 1954, s. 37-41.

23. Źródło ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

mgr Anna Adamczyk IX 1997 r.

tekst imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki j.w.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. j.w.

imię, nazwisko, data, podpis

WO PSOZ Kielce

miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwisko wypełniających)

27. Załączniki

1-2.

1. Miejscowość NOWY KORCZYN	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Kościół par.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. p. 13
--------------------------------	--	--

c.d. p. 13

Elewacje - otynkowane, opasane prawie na wszystkich ścianach wraz ze szkarpami ciosowym cokołem, zwieńczonym profilowaniem lub gzymsem. Szkarpy z wyjątkiem jednej przy zakrystii, jednouskokowe, każda z dwoma okapnikami. Nawa i prezbiterium o tej samej wysokości górą ozdobione fryzem sgraffitowym, nad którym gzyms wieńczący. Przy nich ujednolicone szkarpy prostopadłe do ścian, ukośnie ustawione tylko przy narożnikach. Dwie kaplice po obu stronach nawy też o równej wysokości, o ścianach nieco niższych od ścian głównego korpusu, pod identycznymi ośmiodzielnymi kopułami, na których latarnie. Nad latarniami też małe kopułki. Fasada - zach. szczytowa ściana nawy, symetryczna, prawie zlicowana z półszczytową ścianą lekko cofniętej przybudówki pn. /kaplicy św. Jana Kantego z przedsionkiem/. W obu otwory wejściowe arkadowe o łukach pełnych, ujęte w portale. Część prostokątna ściany nawy opięta na narożach szkarpami; w przyziemiu portal, na którego fryzie wyryty napis: DOMUS MEA DOMVS ORONIS/1634. Nad portalem płaskorzeźbiony orzeł polski ze snopkiem Wazów; wyżej - wąska wnęka pod łukiem pełnym, w której mały prostokątny otwór okienny /o łuku odcinkowym/. Nad fryzem sgraffitowym i gzymsem wieńczącym - szczyt zazębiony o trzech kondygnacjach rozczłonkowanych pilastrami o korynckich kapitelach. Podtrzymują one belkowanie, które na pierwszej i drugiej kondygnacji gieruje się nad nimi. Na licu szczytu - figury świętych, płaskorzeźbione herby, po bokach - pary obelisków i wazonów. W dolnej kondygnacji na zgierowanym cokole cztery zdwojone pilastry, między którymi trzy wnęki o łukach obniżonych. W środkowej najszerszej - św. Elżbieta, od pn. - Mikołaj a od pd. - Wawrzyniec. Po bokach herby: od pn. - Nowego Korczyna a od pd. - Krakowa /?/. Na dwóch wyższych kondygnacjach tylko po parze pilastrów. Na drugiej, między pilastrami - prawie owalna nisza, w której N.M.P. z Dzieciątkiem, nad nią belkowanie wyłamane ku górze trzema odcinkami. Po bokach, we wnękach pod łukami odcinkowymi - herby: od pn. - Korab a od pd. - Syrokomla. Na trzeciej kondygnacji, między pilastrami - wnęka pod łukiem odcinkowym, w której tarcza herbowa o nieczytelnym godle. Najwyższa partia szczytu zwężająca się ku górze, opasana belkowaniem, nad którym mały półkolisty fronton zwieńczony krzyżem. Półszczytowa ściana przybudówki od pn. opięta szkarpa /na jej przedłużeniu/, z lizeną w narożniku, nad którą gieruje się gzyms wieńczący. Nad portalem - dwa bliźnię owalne otwory okienne w profilowanych obramieniach, z których pn. - zablendowany. Półszczyt ujęty falistym gzymsem, z obeliskami i kulami, rozczłonkowany pilasterkami o impostowych głowicach, między którymi pojedyncze płyciny o różnym kształcie. Ponadto między środkową parą pilastrów - otwór okienny pod łukiem odcinkowym. W narożu między ścianą przybudówki a szkarpa nawy - prostopadłościenny występ /klatka schodowa/, z jednoosiową ścianką frontową o dwóch szczelinowych otworach; nad gzymsem wieńczącym przechodzący w ćwierćwałek pod ćwierćkopułką. Elewacja pd. zestawiona ze ścian nawy, przyległych do niej: kruchty i kaplicy Pana Jezusa oraz prezbiterium. Widoczne partie nawy - trójosiowe, przeprute wąskimi arkadowymi otworami okiennymi pod łukami pełnymi; między nimi szkarpy. Kruchta usytuowana pod trzecim /ostatnim patrząc od zach. /oknem nawy, przy kaplicy. Na jej ścianie frontowej arkadowe wejście w ciosowym obramieniu, nad którym hierogram IHS. Pd ściana prezbiterium też trójosiowa, z ostrołukowymi otworami okiennymi, rozdzielonymi szkarpami. Kaplica Pana Jezusa ze ścianą pd. ukształtowaną podobnie jak boczne; do daszku okapowego /nad żagielkami/ prostokątną, pod gzymsem wieńczącym. Na ok. 2/3 wysokości opasuje je gzyms podokienny. Każda ścianka jednoosiowa, przepruta otworem okiennym pod łukiem odcinkowym. Nad daszkiem okapowym -

Wkładkę założył: Anna Adamczyk IX 1997 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WO PSOZ Kielce.

VERTE !

c.d. p. 13

ośmioboczny bęben zwieńczony belkowaniem. Latarnia na kopule opięta ośmioma wspornikami wolutowymi, nad którymi gieruje się belkowanie. Elewacja wsch z trójbocznym zamknięciem prezbiterium opiętym szkarpami, przeprutym dwoma ostrołukowymi otworami okiennymi i jednym okrągłym, zablendowanym - na osi. Pod nim i od pd. między szkarpami dwa ogrojce kamienne otwarte arkadami filarowymi, wygrozdzone parapetami. We wsch. trójjarkadowym - kamienna rzeźba modlącego się Chrystusa. Ogrojec od pd. z dwoma arkadami, nad którymi belkowanie ze zwieńczeniem wolutowo-obeliskowym, nad którym rzeźby półleżących aniołów; u szczytu - rzeźba św. Kingi. Wsch. szczyt nawy, widoczny nad dachem prezbiterium, zwieńczony czworoboczną latarnią z sygnaturką, nad którą półkolisty fronton z krzyżem. Elewacja pn. ze ścianami nawy i prezbiterium aż pod gzyms wieńczący prawie całkowicie przysłoniętymi przybudówkami: kaplicą św. Jana Kantego/z przedsionkiem/ i Matki Boskiej Różańcowej oraz piętrową zakrystią z klatką schodową. Kaplica św. Jana Kantego i jej przedsionek - z ujednoliconą elewacją opiętą trzema ciosowymi prostopadłymi doń szkarpami, na tle zdwojonych lizen, wtopionych w gzyms cokołu; nad którymi załamuje się gzyms wieńczący. Trójosiowa, z otworami okiennymi o łukach obniżonych, z których środkowy zablendowany. Po ich bokach, na pierwszych osiach od zach. - dekoracyjne płyciny. Kaplica Matki Boskiej Różańcowej ośmioboczna, wysunięta przed sąsiadujące z nią przybudówki tylko czterema ściankami. Wszystkie jej ścianki podobne jednoosiowe, opasane wysokim ogzymsowanym cokołem, ozdobionym płycinami, wyłamanym pod kamiennymi kolumnami o korynckich kapitelach usytuowanymi na narożnikach. Nad nimi także wyłamane belkowanie/na osiach kolumn z wspornikami wolutowymi w partii fryzu/. Każda ścianka, między kolumnami, na ok. 2/3 wysokości podzielona gzymsem podokiennym na dwie strefy. W dolnej - wąskie nisze zamknięte górą półkoliście /sklepione konchowo/, ujęte w oprofilowane płyciny. Nad gzymsem zaś - otwory okienne pod łukami pełnymi. Latarnia opięta ośmioma męskimi hermami podtrzymującymi zgierowane belkowanie. Ściana pn. zakrystii w przyziemiu z odsłoniętym pasem kamiennym, częściowo przerwanym trzema otworami okiennymi pod łukami odcinkowymi; w górnej kondygnacji tylko z jednym prostokątnym po stronie zach.; zwieńczona gzymsem podokapowym. W narożu między ścianą zach. zakrystii/z prostokątnym otworem wejściowym/ a prezbiterium - zaokrąglona klatka schodowa. Wąska przestrzeń między nią a szkarpą przesklepiona kolebką, pod daszkiem pulpitowym.

Wnętrze. Prezbiterium wydłużone prostokątne trójprześłowe, zamknięte trójbocznie. Do niego od zach. przylega szersza też prostokątna, czteroprześłowa nawa. Nad nimi sklepienia kolebkowe z lunetami, na gurtach, z dekoracją sztukatorską, w prezbiterium - o motywach geometrycznych, ramowych z ornamentem późnorenansowym, w nawie - podobna z ornamentem wczesnobarokowym i herbami: Radwan, Prus II, Habdank, Syrokomla, Spływy sklepienne w prezbiterium na rzeźbionych konsolkach. Ściany nawy opięte pilastrami o głowicach ze wspornikami wolutowymi. Otwór tęczyowy wycięty półkolistą arkadą z barokowo wygiętą belką z krucyfiksem. Prezbiterium oświetlone ostrołukowymi otworami okiennymi, trzema od pd. i dwoma od wsch. W nawie trzy otwory okienne o łukach pełnych/od pd./; w dwóch środkowych przęsłach odpowiadają im także zablendowane wnęki po stronie pn., pod łukami odcinkowymi. W przęśle wsch. naprzeciw siebie, dwa arkadowe prześwity do kaplic, poprzedzone dość wysokimi schodkami; ponadto od pn. także mniejszy prześwit do kaplicy św. Jana Kantego. Chór muzyczny drewniany wsparty na takich dwóch filarkach. Kaplica Pana Jezusa po stronie pd., kwadratowa, z ośmiobocznym bębem na żagielkach, pod ośmiodzielną kopułą. W narożach rustykowane pilastry dzwigające oprofilowane, ozdobione rozetami łuki ślepych arkad. Podniebie kopuły ze stiukami listwowo-ramowymi, na żagielkach - kartusze z herbami Rawicz, Jastrzębiec, Prus III i Pobóg. Wnętrze oświetlone trzema otworami okiennymi pod łukami odcinkowymi. c.d. wkładka nr 2.

1. Miejscowość NOWY KORCZYN	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościół par.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. p.13, zdjęcia.
--------------------------------	--	---

c.d.p.13

Kaplica Matki Boskiej Różańcowej - na rzucie ośmioboku, ze ściągami jednoosiowymi podzielonymi wydatnym gzyms-
sem z drewnianą balustradą na dwie kondygnacje. W dolnej kolumny na wysokich cokołach, między którymi płyciny
w profilowanych obramieniach; w górnej - otwory okienne pod łukami pełnymi, z których połowa zablowowana. Mię-
dzy nimi pilastry, nad którymi gzyms wieńczący. Podniebie kopuły dekorowane malowidłami w stiukowych obramie-
niach z motywami małżonowo-chrzęstkowymi. Kaplica św. Jana Kantego - dwuprzęsłowa prostokątna z takimż jedno-
przęsłowym przedsionkiem od zach. Nad nimi sklepienia z lunetami oddzielone gurtą. Kaplicę oświetla jeden ot-
wór okienny pod łukiem obniżonym. Na ścianie pd. - cokół; po stronie wsch. - arkadowe przejście poprzedzone
schodkami do kaplicy Matki Boskiej Różańcowej.

Wyposażenie - sześć ołtarzy drewnianych barokowych, stalle barokowe złączone z boazerią ścian prezbiterium,
ławki i konfesjonały późnobarokowe.

Instalacje - elektryczna i odgromowa.

Fasada zach.

Fasada zach./partia pn./.

Kaplice: M.B.Różańcowej i
św.Jana Kantego po stronie pn.

ko, data)

978 r.

Widok nawy od strony pd.

Widok prezbiterium od wsch.

Wnętrze - widok na prezbiterium

Widok od pn.-wsch.